

Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi Hükümleri Çerçevesinde Türk Çocuk Oyunlarının İncelenmesi¹

Erdem Hareket²

Öz

Type/Tür:
Research/Araştırma
Received/Geliş Tarihi: January
13/ 13 Ocak 2020
Accepted/Kabul Tarihi: July 7/7
Temmuz 2020
Page numbers/Sayfa No: 1083-
1106
**Corresponding
Author/İletişimden Sorumlu
Yazar:** erdemhareket@gmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2017 by
Cumhuriyet University, Faculty
of Education. All rights reserved.

Oyun oynamak, dünya çocuklarının en temel hakları arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, oynama faaliyetinin temel aracı olan çocuk oyunlarının, kültürel birikimin ve toplumsal dokunun korunması, nesiller arasında aktarılması ve bunun sürekliliğinin sağlanmasındaki rolü, medeniyetler açısından büyük önem arz etmektedir. Çocuk haklarının evrensel güçteki teminatı sayılan Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümlerinde de bu hususlar üzerinde ciddiyetle durulduğu görülmektedir. Türk çocuk oyunlarının da, çocuk haklarıyla önemli temas noktalarının olabileceği ön görüsünden hareketle araştırmada, küresel kabule sahip Evrensel Sözleşme hükümleri ışığında, ulusal (kültürel) birikim unsurlarından olan Türk çocuk oyunlarının, Türk çocuklarının hakları ile uyarlık gösterme durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına uygun tasarlanmış bir alanyazın incelemesidir. Araştırmada 1677 türde Türk çocuk oyunu, içeriksel olarak incelenmiştir. Sözleşme ekseninde incelenen oyunlar, sekiz başlık altında irdelenmiştir. İrdeme neticesinde oyunların, çeşitli noktalarda Sözleşme hükümlerine uyarlık gösterdiği görülmüştür. Bu doğrultuda, Türk çocuk oyunlarına yönelik toplumsal farkındalığın geliştirilmesinin, ne yönde olumlu çıktılar oluşturabileceğine dair tespitler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk çocuk oyunları, çocuk hakları, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi, katılım hakkı, gelişim ve oyun hakkı

Suggested APA Citation /Önerilen APA Atıf Biçimi:

Hareket, E. (2020). Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde Türk çocuk oyunlarının incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(4), 1083-1106. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.674106>

¹ Bu araştırma bulgularının bir bölümü, Arş.Gör. Meryem Gülhan'ın destekleriyle I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doktor Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Kırıkkale/Türkiye
Assistant Professor, Kırıkkale University, Department of Primary Education, Kırıkkale/Turkey
e-mail: erdemhareket@gmail.com ORCID ID: [0000-0003-3903-7057](https://orcid.org/0000-0003-3903-7057)

An Examination of Turkish Children's Games in the Framework of the Convention on the Rights of the Child

Abstract

Playing is one of the fundamental rights of children of the world. In addition to this, children's games, which are the main means of playing, have great importance in terms of civilizations due to it's role in preserving cultural accumulation and social fabric, it's transferring between generations and ensuring it's continuity. It is seen that the provisions of Convention on the Rights of the Child which is considered as the main basis of the rights of the children, also emphasizes these issues seriously. In the research, depend on the foresight that Turkish children's games can have important contact points with children's rights, it's aimed to determine the ways in which Turkish children's games which are the product of local (cultural) accumulation, are contacted with the rights of Turkish children. The research is a review of a literature designed in accordance with the qualitative research approach. In this research, 1677 Turkish children's games were examined contextually. The games examined in the Convention's axis were scrutinised under eight different titles. As a result of the research, it has been determined that traditional Turkish children's games exhibit a content profile that coincides with eight different developmental areas, especially the child's development and participation main rights in terms of the Universal Convention on the Rights of the Child. In this direction, some determinations which are related to the positive aspects of social awareness development about Turkish children's games were revealed.

Keywords: Turkish children's games, children's rights, Convention on The Rights of the Child, children's right to play and children's development and right to play

Giriş

Sahip olduğu evrensel anlamları ve önemi itibariyle tarihsel gelişimini sürdürmekte olan çocuk hakları konusu, insan olarak çocukların sahip oldukları tüm özgürlük alanlarını ifade etmektedir. Çocuk hakları, çocuk hukukunu ilgilendiren kurullarla düzenlenmiş, yargı organları tarafından icra edilen korunma statüsüne kavuşturulmuş haklardır (Akyüz, 2012). Her ne kadar, toplumun önemli bir parçası olan çocukların bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlâkî gelişimi ile ilgili tedbirlerin alınmasında ve onun aile ve toplum içindeki konumunun belirlenmesinde hukuk kurallarının temel araç olduğu ifade edilse de (Çakırer Özservet, 2015); toplumların kendilerine özgü kültürel araçları da çocuk ve çocuk haklarının pozisyonu belirleme açısından etki gücü yüksek unsurlar olarak ifade edebiliriz. Bu noktada küresel unsurlar açısından ortaya konan anlayışların ve gayretlerin, çocuk haklarının korunması ve gelişimi hedefine hizmet etmesi açısından, mutlak suretle kültürel -ulusal-dinamikler bağlamında anlamlılığının, uyarılığının ve işlevselliğinin tesis edilmesi gerekmektedir. Nitekim, tüm dünya çocuklarının haklarını ortaya koyan, çocuklara nasıl davranılması ve onların nasıl anlaşılması gerektiğine dair olağanüstü fikirleri barındıran, çocukların korunması ve gelişimini sağlayacak evrensel standartlar dizini olarak ifade edilen (Hart, 2016) Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi ve onun birçok hükmünde³ kültürel ve milli unsurları gözetilen bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Bu itibarla, Türk çocuk haklarının toplumsal yaşam içerisinde korunmasında, geliştirilmesinde ve çocuklar tarafından etkin bir biçimde işletilebilmesinde, Evrensel Sözleşmedeki temel anlayış ve

³ Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesinin gerek ön sözünde gerekse de 20., 22. (f.3), 29. ve 31. maddelerinde Sözleşmeye taraf ulusların, kültürel ve yerel unsurlarının gözetilmesi ve bu unsurlar noktasında çocuk haklarının gözetilmesi gerektiğine vurgu yapıldığı görülmektedir.

yaklaşımların (küresel), kültürel ve geleneksel unsurlarımızla belirli temas noktalarına sahip olmalarının ve uyuşmalarının esaslı bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Şüphesiz bu gerekliliklere, çocukların gündelik yaşamları içerisindeki en temel hakları ekseninde cevapların sunulması daha anlamlı olacaktır. Bu açıdan bakıldığında, gerek Türk kültürü içerisindeki en önemli ortak değerlerden bir tanesi olması (Aksoy, 2014), gerek çocuk gelişiminin sağlıklı seyretmesindeki güçlü etkisi (Demirel Etili ve Yamaçlı, 2015) gerekse de temel çocuk haklarından bir tanesi olarak Evrensel Sözleşmede ifade edilmiş olan gelişim hakkı, katılım hakkı, geleneksel çocuk oyunları ve oynama hakkı yukarıda ifade edilen -uyuşma gerekliliği- beklenen noktalar arasında yer almaktadır. Çünkü geleceği inşa edecek olan çocuklar, bütün kültürlerde oyuna ihtiyaç duymuşlar ve oyun oynamışlardır (Şişman ve Özyavuz, 2010).

Bu itibarla oyun, bir çocuğun en temel haklarından bir tanesinin aracı olması ile birlikte, çocukları eğlendiren bir etkinlik, onların yaşamlarının bir parçası, iletişimlerinin aracı ve aynı zamanda bedensel, duygusal, sosyal, bilişsel ve dil gelişimine önemli yararlar sağlayan önemli ve vazgeçilmez bir uğraştır (Bekmezci ve Özkan, 2015; Torun ve Duran, 2014; Uslu ve Shakouri, 2012). Kültürel perspektiften bakıldığında ise oyunlar, oynandığı coğrafyanın tarihini, toplum yaşamını, edebiyatını, örf, adet, gelenek ve göreneklerini, inançlarını, hayata bakışını ve daha birçok unsuru birleştirerek kültürel zenginlik sunan ürünlerdir (Karkınlı, 2017). Bu tespitlere paralel olarak, Türk kültür zenginliğinin temel taşlarından bir tanesi olan ve ait olduğu toplumun yaşam biçimini, yapısını da ortaya koyan geleneksel çocuk oyunlarının kültürel değerlerin korunmasında, çocukların bu değerleri kazanmalarında ve bunları gelecek nesillere aktarmalarında önemli rolü tartışılmazdır (Erdal ve Erdal, 2015; Fırat 2013; Anılan ve diğ., 2003). Bunun yanı sıra geleneksel çocuk oyunlarının, çocukların birçok açıdan gelişimlerini destekleyen, günümüz dijital çağının insanlar üzerinde oluşturduğu/oluşturabileceği olası problemler alanlarına çözüm alternatifleri sunabilen ve Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümlerinde belirtilen bazı çocuk hakları alanlarına güçlü temas ederek, Türk kültüründe yetişen çocukların, haklarını etkin olarak kullanmalarına ve bunları geliştirmeye yönelik bir içerik yapısında olduklarını söylememiz mümkündür. Nitekim bu hususlar, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümlerinde zikredilen çocuğun gelişim hakkı, oyun hakkı, katılım hakkı ve çocuk haklarında kültürel/toplumsal uyarlık konuları açısından bakıldığında, geleneksel çocuk oyunlarının, Türk toplumsal yapısı içerisinde yer alan çocuklar açısından ifade edeceği anlam çok daha net bir biçimde görülmektedir. Fırat (2013), Türk geleneksel çocuk oyunlarının zihin, dil, beden, bireysel ve sosyal gelişim alanlarında etkili bir araç olduğunu ifade etmektedir. Çocukların sağlıklı gelişimleri açısından oldukça sakıncalı olan dijital oyunlar, geleneksel oyunlardan daha fazla tercih edilerek çocuklar tarafından süreleri belirsizlik içeren bir şekilde oynanmakta, bu sebeple çocukların fiziksel aktivite düzeyleri, dikkat süreleri düşmekte ve dolayısıyla gelişimlerdeki olumsuzluklar artmaktadır (Mustafaoğlu ve Yasacı, 2018; Orhan, 2018; Karaca, 2016). Bu tespiti destekler nitelikte Ege (2012) dijital oyunların, çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimi ve reel sosyal ilişkileri üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğuna ve çocukları sosyal katılımdan uzak, içine dönük ve şiddete meyilli kişilere dönüştürdüğüne yönelik genel kanaatin varlığına dikkat çekmiştir. Oktay ve

Pekküçükşen (2017) ise dijital oyunların aksine geleneksel oyunlar sayesinde, hareketsizlikten kaynaklı obezitenin önüne geçilebileceğini, çocukların sosyal gelişimlerinin desteklenerek de günlük hayat pratiklerini öğrenmelerinin mümkün kılınacağını belirtmiştir. Bu noktada, genellikle ev ortamı dışında ve bireysellikten uzak şekilde oynanma içeriği sunan geleneksel oyunların, Türk çocuklarının sağlıklı gelişim ve katılım haklarının etkin olarak hayata geçirilmesinde ve geliştirilmesinde önemli bir işlevi yerine getirebileceği düşünülmektedir.

Evrensel Sözleşmede vurgusu yapılan kültüre ve ulusallığa uyarlık açısından bakıldığında da geleneksel çocuk oyunlarının, Türk çocuklarını kültürel bağlılığa sahip ve bunun aktarımında etkin bireyler olmalarında son derece önemli bir konuma sahip oldukları söylenebilir. Nitekim geleneksel çocuk oyunlarına ayrıntılı olarak bakıldığında, kuşaklar arasında aktarıldığı ve bir köprü işlevi gördüğü net bir biçimde görülmektedir (Savur, 2019). Bu tespitle aynı doğrultuda Şimşek (2013), iki binli yıllara kadar Türk toplumunda hâkim olan çocukluk anlayışının toplum merkezli olduğunu dikkat çekerek; toplumsallaşma ve kültürlenmenin oyunla başlayıp geliştiğini ve dolayısıyla geleneksel çocuk oyunlarının, sosyal ve ahlaki değerlerin kazandırılmasındaki önemine değinmiştir. Son yıllarda çocuklar daha çok bireysel oyunları tercih etmekte, geleneksel oyunlar değişen toplumsal yaşam biçimleri ile birlikte unutulmakta, çocuklar dijital oyun araçları ile farklı kültürlerle karşılaşmakta, bu noktada da kendi kültürel zenginliklerinden ve toplumsal değerlerinden uzaklaşmakta ve bireysel kimlikleriyle milli benliklerinin oluşumu olumsuz etkilenmektedir (Öz Pektaş, 2017; Gürbüz, 2016; Başal, 2010). Bu bağlamda da geleneksel çocuk oyunlarının, Türk toplumsal yapısı içerisindeki varlığını sürdürecektir tedbirlerle ele alınmasının önemli bir gereklilik olduğu söylenebilir. Çünkü geleneksel çocuk oyunlarının oynanması ile çocuklar kendi kültürlerini tanıma olanağına erişecekler, aksi durumda bu oyunların hayatımızdan çıkartılması, kültür katliamından öte, çocuklara yapılmış en büyük haksızlıklardan bir tanesi olacaktır (Karaca, 2016; Girmen, 2012). Dolayısıyla gerek kültürümüzün icrası gerek nesiller arasında aktarımı gerekse de çocuk haklarının toplumsal-kültürel yaşamımızda etkin olarak desteklenmesi ve geliştirilmesi noktasında, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi ile çerçevesi oluşturulmuş olan çocuk haklarının, geleneksel Türk çocuk oyunlarına ait içeriklerle desteklenmesi düşüncesi bu noktada hem büyük bir beklentiye hem de güçlü bir öngörüü temsil etmektedir.

Bu noktada araştırmanın amacı, çocuk haklarına yönelik küresel anlamda geçerliği ve etki alanı en geniş hukukî bir metin olan Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin hükümleri doğrultusunda, Türk çocuk oyunlarının incelenmesi olarak açıklanabilir. Bu noktada incelenen kaynağın, Türk Kültüründe yer alan çocuk oyunlarının kapsamlı bir tasnifini ortaya koymuş olması son derece önemli bir husustur. Gerek kültürel aktarımın ve bunun sürekliliğinin sağlanmasında gerekse de kültürel birikime ışık tutularak geleceğe yönelik atılacak adımlarda bu içerikteki dokümanların son derece işlevsel ve önemli olduklarını belirtmekte yarar vardır. Nebi Özdemir'in "Türk Çocuk Oyunları I-II" adlı eseri, yazarın Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Çocuk Oyunlarının Halkbilimi Açısından İncelenmesi adlı 2 ciltlik doktora tezinden üretilmiş olup, Türk çocuk oyunlarının yeniden hatırlanması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında değerli bir kaynaktır. Eser içerisinde konu, disiplinler arası ve bütüncül bir bakış açısıyla incelenmiştir (Beğiç, 2017). Bu itibarla,

Türk çocuk oyunlarının ele alındığı bu araştırma kapsamında tasniflenmiş çocuk oyunlarının incelenmesinin, araştırma geçerliğini ve güvenilirliğini artıracak bir yaklaşımı temsil ettiği düşünülmektedir. Ulutaş (2015), araştırmacıların inceleme altına alacakları dokümanların ve bunlara ilişkin kaynakların nasıl oluşmuş olduklarına, orijinallik durumlarına ve güvenilirliklerine büyük oranda dikkat etmeleri gerektiğini belirtmektedir.

Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında, Türk kültürüne özgü çocuk oyunları, evrensel sahada geçerliği olan ve çocuk haklarının en temelde korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında asıl başvuru kaynağı olarak nitelendirilen Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesinin hükümleri doğrultusunda incelenmiştir. Nitekim, hem kültürün korunması ve aktarımının sürekliliği hem de çocukların temel haklarından bir tanesi olması noktasında büyük bir öneme ve misyona sahip olan Türk çocuk oyunlarının, ülkemizin de tarafı olduğu uluslararası hukukta geçerlik bulmuş olan bir belgenin hükümleri açısından ele alınıyor olması, bu çalışmanın özgün bir boyutunu ortaya koymaktadır. Alanyazında çocuk oyunlarının tarihsel ve kültürel bir perspektifle ele alındığı çeşitli çalışmalar bulunuyor ise de incelenen saha çerçevesinde Türk kültürüne özgü çocuk oyunlarının, küresel geçerlikteki hukuki bir sözleşme açısından ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Türk çocuk oyunları ile ilgili olarak gerek Türkiye gerekse Türk Dünyası boyutuyla gerçekleştirilecek çalışmalarda öncelikli olarak oyunların yapısal özelliklerinin tespit edilmesi son derece önemlidir (Fedakâr ve Korkutan, 2016). Dolayısıyla çalışmanın önemini, Türk kültürüne özgü çocuk oyunlarının, çocuk hakları açısından evrensel nitelikteki bir unsur açısından incelenmesi, bu oyunların günümüzde çocukların ve onların haklarının kültürel birikimle korunması bağlamındaki işlevsel yönlerinin ortaya konması ve bu oyunlara ilişkin kamusal farkındalığın neden, nasıl ve ne şekilde güçlendirilmesi gerektiğine ilişkin argümanların çocuk hakları felsefesi ile ortaya koyacak olması ile açıklayabiliriz.

Yöntem

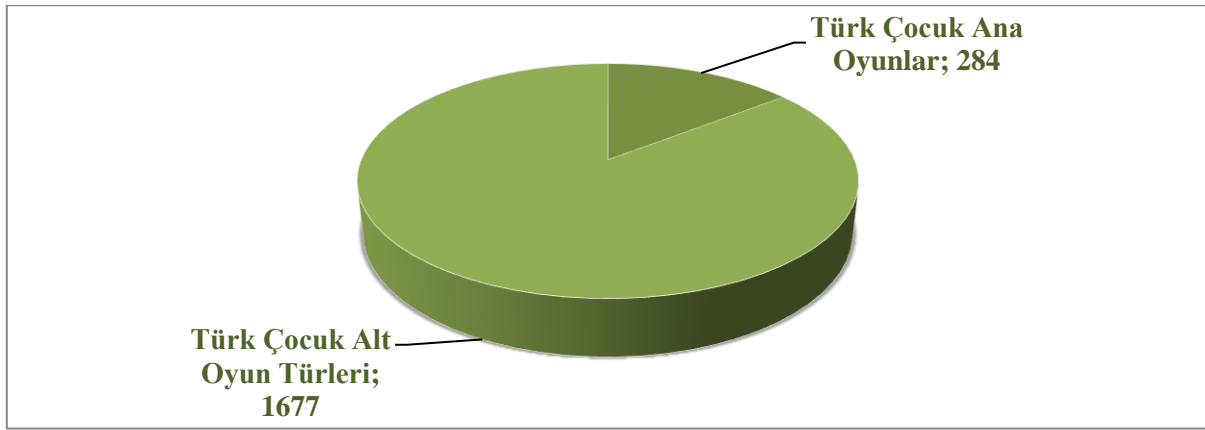
Bu bölümde, araştırma yaklaşımına, desenine, veri toplama sürecinde kullanılan araçlara, veri toplama sürecine, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirliliğin sağlanması noktasında gerçekleştirilen çalışmalar hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Yaklaşımı

Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri açısından, geleneksel çocuk oyunlarının incelendiği bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak tasarlanmış bir alanyazın çalışmasıdır. Nitel araştırma yaklaşımı, araştırma sürecine ilişkin işlem adımlarının tasarlandığı, araştırmacıların sıklıkla kendi ortamlarından verileri edindiği, tümevarımsal veri analizlerinin gerçekleştirildiği ve araştırmacılar tarafından verilerin yorumlandığı ve anlamlandırıldığı bir süreç; verilerin tek tek ele alınmasına ve araştırma sonuçlarının, belirli kod ve temalar çerçevesinde okunur hale getirilmesine olanak tanıyan bir yöntem olarak ifade edilmiştir (Creswell, 2014; Merriam, 1998). Alanyazın incelemesi, araştırma problemi çerçevesinde bilgileri içeren dokümanları belirli bir sistematik dâhilinde tanımlama, problemle ilgili olarak konumlandırma ve analiz etme sürecidir (Robson, 2015).

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin edinilmesinde, doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel veri elde etme süreçlerinin temel yöntemlerinden bir tanesi, sosyal olguların ardında kalan kanıtlar olarak betimlenen dokümanlar, nitel araştırmalar açısından önemli bilgi kaynaklarıdır (Robson, 2015; Ulutaş, 2015; Patton, 2014). Bu araştırma kapsamında da Özdemir (2006) tarafından kaleme alınan “Türk Çocuk Oyunları Cilt-I ve Türk Çocuk Oyunları Cilt-II” eserlerinde yer alan Türk çocuk oyunları incelenmiştir. Bu kapsamda eser içerisinde tasnifi yapılmış 284 çocuk oyunu ve bu çocuk oyunları altında sınıflandırılmış olan 1677 alt türde çocuk oyununun incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

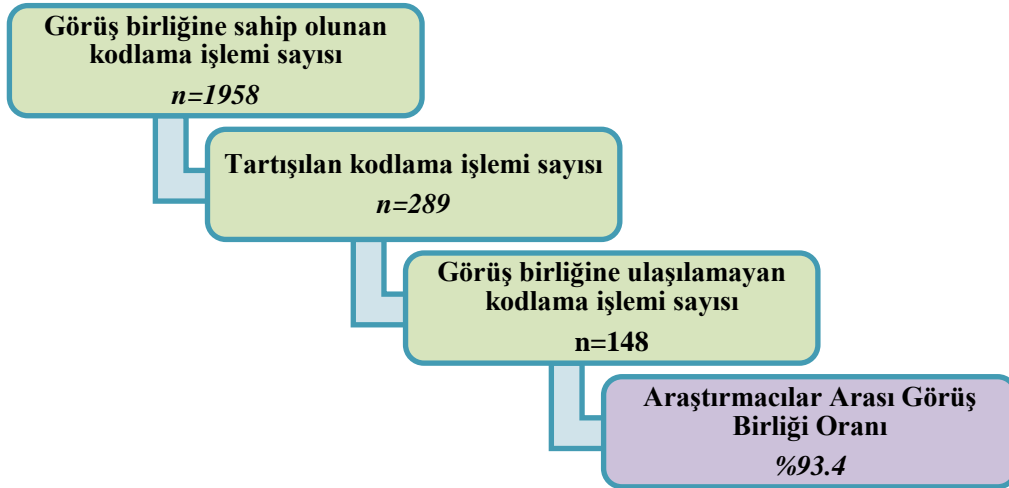

Şekil 1. İncelenen Türk çocuk oyunlarına ilişkin sayısal dağılım

Verilerin Analizi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları:

Araştırmada, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde incelenen Türk çocuk oyunları, verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türü olarak tarif edilmiş olan betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çerçevede Türk çocuk oyunları, uluslararası hukukta geçerliği olan Evrensel Sözleşme hükümleri doğrultusunda içeriksel olarak incelenmiştir.

Gerçekleştirilen bu inceleme sürecinin, geçerliğinin ve güvenilirliğinin artırılması amacıyla oyunlara ilişkin analiz verileri, araştırmacıya ilaveten bağımsız iki araştırmacı tarafından da incelenmiştir. Bu işlem öncesinde bağımsız araştırmacılar, asıl araştırmacı tarafından “Çocuk Hakları ve Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin” hükümleri konusunda ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir. Bu sayede, gerçekleştirilecek içerik incelemesinin nitelikli halinin artırılmasına gayret edilmiştir. Creswell'e göre (2014), araştırma verilerinin asıl araştırmacı dışında bağımsız araştırmacıların perspektiflerinden incelenmesi sayesinde, gerçekleştirilen nitel araştırmanın bütününe yönelik geçerliliğin artırılacağı ifade edilmiştir. Bu noktada, üç farklı araştırmacı tarafından gerçekleştirilen analiz işleminin sonuçlarına ilişkin geçerliliği ve güvenilirliği artırmaya yönelik olarak Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen kodlayıcılar arası görüş birliği formülünden yararlanılmıştır. İçerik analizine ilişkin görüş birliği ve ayrılığın düşülen noktalar tespit edilerek görüş birliği oranı hesaplanmıştır. Bu işlem sonucunda, kodlayıcılar arası görüş birliği oranı %93.4 olarak belirlenmiştir. Bu hesaplama işlemine ilişkin niceliksel bilgiler, Şekil 2'de yer almaktadır.

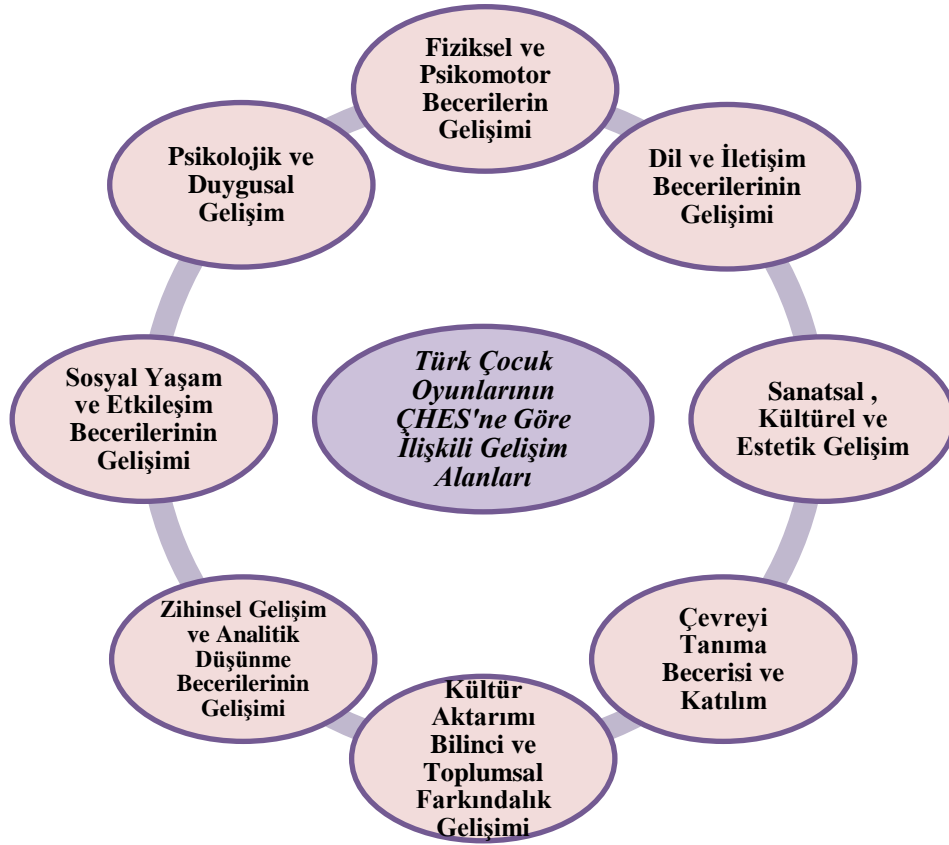
Şekil 2. Türk çocuk oyunlarının incelenmesine ilişkin güvenilirlik değerleri
(Görüş Birliği Formülü= [Anlaşma/(Anlaşma+ Uyuşmazlık)] X 100)

Bulgular

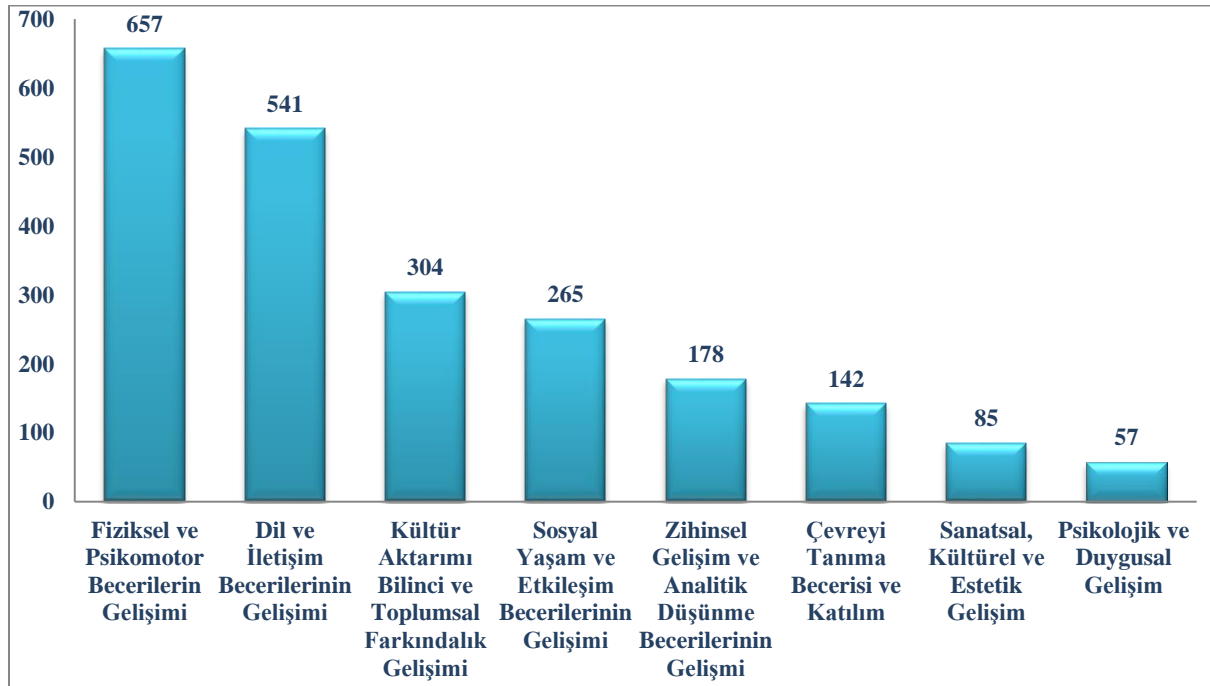
Araştırmanın bu bölümünde, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilen Türk çocuk oyunlarının incelenmesine ilişkin bulgulara ve bu çerçevede gerçekleştirilen tartışma-değerlendirme içeriğine yer verilmiştir. Veri analizi işlemi sonrasında Türk çocuk oyunları, Evrensel Sözleşme hükümleri ekseninde incelenmiş ve gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda çocuk oyunlarının sekiz farklı kategori başlığı altında belirtilebilecek gelişimsel alana temas ettiği tespit edilmiştir. Her bir kategori başlığına ilişkin bulgular, farklı tablolar halinde aşağıdaki bölümde ayrıntılı olarak sunulmuş ve tartışılmıştır. Bu kategori alanları Şekil 3'te şu şekilde ifade edilmiştir:

Şekil 3'te görüldüğü üzere, geleneksel çocuk oyunlarına ilişkin gerçekleştirilen analiz sonucunda oyunların, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri açısından sekiz farklı alan ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu alanlara ilişkin bulgulara ve bu bulgular ışığında gerçekleştirilen tartışmalara aşağıdaki bölümde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Grafik 1'e bakıldığında, incelenen Türk çocuk oyunlarının en çok fiziksel ve psikomotor gelişim, dil ve iletişim becerilerinin gelişimi, kültür aktarımı bilinci ve toplumsal gelişim gibi alanlara temas eden içeriklerde oldukları görülmektedir. Çocuk oyunlarının en az düzeyde ise, sanatsal gelişim, estetik, psikolojik ve duygusal gelişim alanlarına yönelik içerik sergiledikleri görülmektedir.

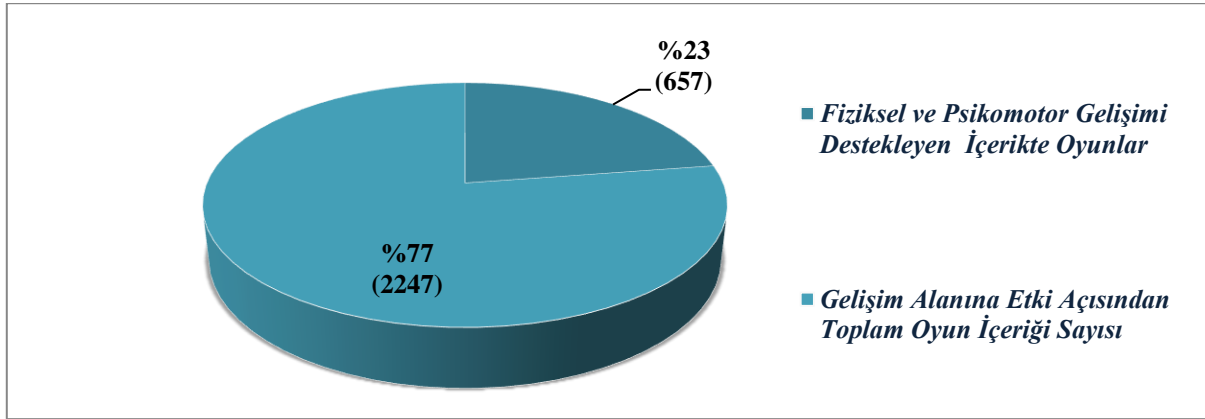
Şekil 3. Türk çocuk oyunlarının temas ettiği gelişimsel alanlar (ÇHES: Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi)

Grafik 1. Türk çocuk oyunlarının gelişimsel alan ilişkileri (Niceliksel Değerleriyle)

Fiziksel ve Psikomotor Becerilerin Gelişimi Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırma kapsamında incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel açıdan en çok temas ettiği gelişim alanlarından ilki, fiziksel ve psikomotor becerilerin gelişimi alanına ilişkindir. Grafik 2'ye bakıldığında, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinden %23'ünün (n:657), çocuklarda fiziksel ve psikomotor becerilerin gelişimini destekleyecek içeriğe sahip olduğu net bir şekilde görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu doğrultusunda, içerik olarak Türk çocuk oyunlarının temas ettiği en büyük orandaki gelişimsel alanın, çocuklar açısından fiziksel ve psikomotor becerilerin gelişimi alanına ait olduğunu ifade edilebilir.

Grafik 2. Tüm gelişim alanları içerisinde fiziksel ve psikomotor gelişime temas eden Türk çocuk oyunları

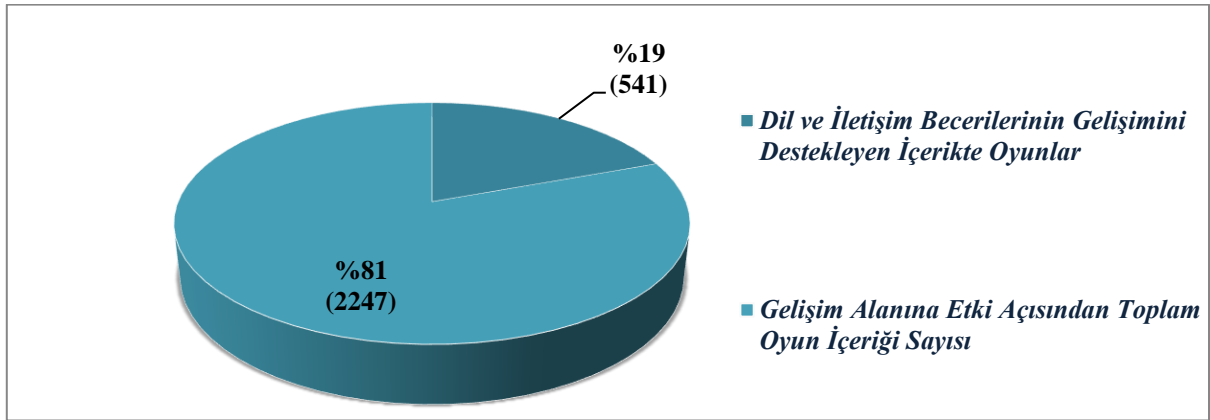
Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında, *birleşik saklambaç, birdirbir, istop, düdüük, başa atış, kayık, heybeli torbalı, tura oyunu, tahdım hacı, patlangıç, oturtan top, çukur, istop ve kovalamaca* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının en fazla oranda, çocukların fiziksel ve psikomotor gelişim hakkı alanı ile örtüşen içerikte olduğu görülmüştür.

Bu araştırma bulgusu, çocukların fiziksel-bedensel gelişim hakkı açısından son derece önemlidir. Nitekim Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin 27. (f.1) maddesinde ve 29. (f.1/a) maddesinde, çocuğun fiziksel ve bedensel gelişim haklarına atıfta bulunmaktadır. Bekmezci ve Özkan (2015), oyun oynamanın çocukların vücut sistemlerinin gelişimi açısından son derece önemli olduğunu ve bunun tüm organların gelişmesini, boy uzamasını, kemik gelişimini, dişlerin çıkmasını, kas, beyin, sistem ve duyu organlarının gelişimini kapsadığını belirtmiştir. Bu noktada çocukların, fiziksel ve bedensel gelişim haklarının etkin olarak işletilebilmesinde, Türk çocuk oyunlarının güçlü bir içerik profili sergilediklerini söylemek mümkündür. Bu durumu, çocuklar açısından dijital çağın ciddi olumsuzluklarının önüne geçilmesi açısından bakıldığında, Türk kültürüne ait son derece önemli bir zenginlik olarak da belirtebiliriz. Çünkü önceden açık alan olarak bahçelerde, sokaklarda oyun oynayan çocuklar, evlere dijital araçların girmesi ve şehirdeki güvenli oyun alanlarının yok olması sebebiyle evlere hapsolmuş, geleneksel oyunlar yerini dijital oyunlara bırakmış ve sonuç olarak çocuklar yalnızlaşmışlardır (Uncu ve Çalışır, 2018). Mustafaoğlu ve Yasacı (2018) tarafından

yapılan bir araştırma sonucunda da ebeveynlerin, dijital oyun oynamanın çocuklar üzerinde duruş bozukluklarına bağlı olarak omurga, omuz, el bileği gibi vücut bölümlerinde kas-iskelet sistemi problemlerine, göz kuruluğuna, ağrı, kızarıklık ve uyku kalitesinde bozulmaya neden olduğuna ilişkin gözlemleri tespit edilmiştir. Bir diğer boyutuyla bakıldığında, düşük fiziksel aktivite ve hareketlilik düzeyine sahip olan çocuklar, benzer özelliklerdeki akranlarına göre daha kilolu veya obez olma eğilimine sahiptirler (Tarakcı, Hüseyinsinoğlu ve Çiçek, 2015). Bu bağlamda Türk çocuk oyunlarının, gerek çocukların sağlıklı gelişim hakları ile ilgili belirtilen bu problem alanlarının önüne geçilmesi gerekse Evrensel Sözleşmede ön görülen “çocuğun bedensel ve fiziksel gelişimi” hakkına ilişkin vurgunun Türk çocukları açısından destek bulması noktasında son derece zengin bir içeriğe sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Dil ve İletişim Becerilerinin Gelişimi Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırma kapsamında incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel açıdan ikinci sırada en çok temas ettiği belirlenen gelişimsel alan, çocuklar da dil ve iletişim becerilerinin gelişimine yöneliktir. Grafik 3'e bakıldığında, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinin %19'unun (n:541), çocuklarda dil ve iletişim becerilerinin gelişimini destekleyecek bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusuna dayalı olarak, içerik olarak Türk çocuk oyunlarının temas ettiği en çok sayıdaki ikinci gelişimsel alanın dil ve iletişim becerilerinin gelişimi alanına ait olduğu net bir şekilde ifade edilebilir.

Grafik 3. Tüm gelişim alanları içerisinde dil ve iletişim becerisi gelişimine temas eden Türk çocuk oyunları

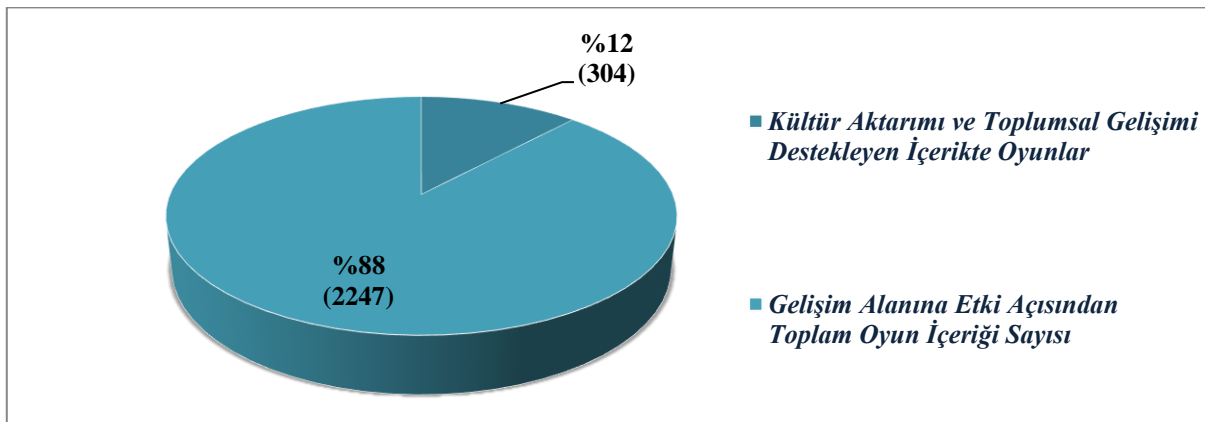
Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında, *aç kapıyı bezirgan başı, çukur, beş taş, naç oyunu, alkuç balkuç, biliç, gökte ne var, görücü, ebe beni aldırma, birdirbir, sayma çıkarma oyunu, körebe, söylemeli yer değiştirme ve şarkı eşliğinde hareket etme* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak örtüşme gösterdiği en fazla orandaki ikinci alanın, çocukların dil ve iletişim becerisinin gelişimi hakkına yönelik olduğu görülmüştür.

Araştırmanın bu bulgusu, çocukların gerek dil becerilerinin gelişimi gerekse kendilerini ifade etme haklarının etkin olarak işletilmesi noktasında önemli bir bulgudur. Nitekim bu bulgunun önemi, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesinde

kendini rahat bir biçimde ifade edebilme hakkını içeren 12. maddesi, çocukların dil, kimlik ve değerlerine saygıyı içeren 29. (f.1/c) ve 20. (f.3) maddeleri ve gelişim hakkını içeren 27. maddesi ekseninde bakıldığında net bir biçimde görülmektedir. Özden Gürbüz (2016), çocuğun dil gelişiminin sağlıklı olması ve anadili etkili bir şekilde kazanması için geleneksel çocuk oyunlarından erken çocukluk döneminden itibaren aktif olarak yararlanılması gerektiğine dikkat çekmiş ve bu sayede çocukların, içinde yer aldıkları kültürü, dil ve anlatım özelliklerini etkin olarak öğrenerek bunların sonraki kuşaklara aktarımına da katkı sağlamış olacaklarını ifade etmiştir. Fırat (2013) ise günümüzde çocukların, özellikle geleneksel çocuk oyunlarında yer alan konuşma içeriklerine ve iletişime dayalı oyunlara uzak kaldıklarını ve bundan dolayı dil gelişimlerinin olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu itibarla Türk çocuk oyunlarının, çocukların dil ve iletişim kurma becerilerinin gelişimi, kendini rahat ifade edebilme ve kültürel dili kullanma, edinme ve aktarma noktasındaki çocuk haklarının desteklenmesi hususunda zengin bir içerik çerçevesine sahip olduğu söylenebilir. Duygusal paylaşım ve karşılıklı iletişim kurma imkânı sunmayan dijital oyunların, çocukların dil, sosyal ve kültürel gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği tespiti göz önüne alındığında (Çankaya ve Ergin, 2015), Türk çocukları açısından geleneksel oyunlarımızın, bu konudaki çocuk haklarının geliştirilmesine ve işletilmesine son derece olumlu katkı sağlayabilecek araçlar olduklarını söylemek mümkündür.

Kültür Aktarımı Bilinci ve Toplumsal Farkındalık Gelişimi Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırmada incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak temas ettiği belirlenen bir diğer alan, çocuklarda kültür aktarımı bilinci ve toplumsal farkındalığın gelişimine yöneliktir. Grafik 4 incelendiğinde, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinden %12'sinin (n:304), kültür aktarımı bilinci ve çocuklarda toplumsal farkındalık gelişimini destekleyecek bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusuna dayalı olarak, içerik olarak Türk çocuk oyunlarının temas ettiği en çok sayıdaki üçüncü gelişimsel alanın çocuklarda kültür aktarımı bilinci ve toplumsal farkındalığın gelişimine yönelik alana ait olduğu ifade edilebilir.

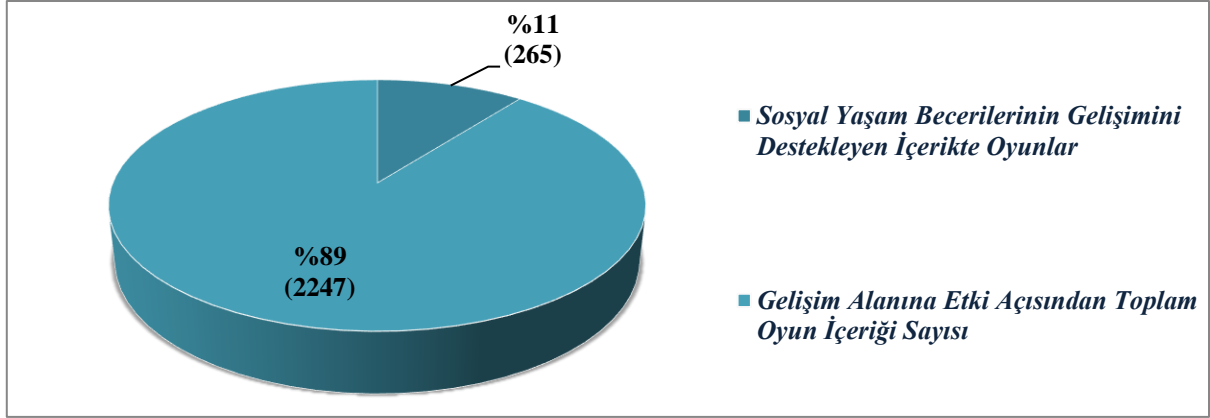

Grafik 4. Tüm gelişim alanları içerisinde kültür aktarımı bilinci ve toplumsal farkındalık gelişimine temas eden Türk çocuk oyunları

Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında ise, *hakim-davacı, gıcırık, adı ne, çamur oyunları, evcilik oyunu, eş buldum, ev kapmaca, söyleşmeli yer değiştirme, haroane oynamak, esnaf oyunu, kurak, gallabilim, püsücük ve dikili taş* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak örtüşme gösterdiği en fazla orandaki üçüncü alanın çocukların kültür aktarımı ve toplumsal gelişimi haklarına ilişkin olduğu görülmüştür.

Araştırmada ulaşılan bu bulgu, çocukların kültür aktarımı konusunda aktif rol alma becerilerinin ve yaşadığı topluma ilişkin farkındalıklarının desteklenmesi noktasında önem arz etmektedir. Nitekim, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesinde, “... çocuğun korunması ve uyumlu gelişmesi bakımından her halkın kendine özgü geleneklerinin ve kültürel değerlerinin taşıdığı önemi göz önünde tutarak...” ifadesine yer verildiği görülmektedir. Ek olarak, Sözleşmenin 22., 23.(f.3) ve 29.(f.1/c) maddelerinde kültürel kimliklerin, sahip olunan toplumsal değerlerin gözetilmesi ve korunmasına, 17 maddesinde toplumsal ve kültürel yararlılığın temele alınması gereken ölçüt pozisyonuna ve 27.(f.1) maddesinde de çocuğun toplumsal gelişim hakkına atıfta bulunulduğu görülmektedir. Bu noktada Sözleşme, kültürel kimliklere ve değerlere saygılı olunması, bunların korunması, aktarılması ve çocukların toplumsal yaşamın geliştirilmesinde ve bu konuda ki farkındalık geliştirmelerinde hak öznesi oldukları noktasında önemli bir hassasiyet idaresi ortaya koymaktadır. Bu noktada, bütün toplumların, bünyesinde barındırdığı bireylere değerlerini, kültürünü, gelenek ve göreneklerini aktarma amacı taşıdığı ve bunun gelecek kuşaklara oyun aracılığı ile taşınacağı göz önüne alındığında (Sümbüllü ve Altınışık, 2016), Türk çocuk oyunlarının bu anlamdaki önemli misyonlarından bir tanesi ortaya çıkmaktadır. Bay (2018) ise, geleneksel oyunların, küçük yaşta kültürel aktarımını gerçekleştirerek hem kültürel mirası korumadaki hem de çocukların topluma ait bir birey olma yolunda kültürüne uygun kimlik geliştirmelerindeki etkisine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda Türk çocuk oyunlarını, çocuğun kendi kültürel kimliğini ve değerlerini edinme, bunları yaşama, aktarma ve toplumsal yaşam farkındalığını geliştirme haklarının desteklenmesinde önemli bir kültür hazinesi olarak tanımlamamız mümkündür.

Sosyal Yaşam ve Etkileşim Becerilerinin Gelişimi Açısından Türk Çocuk Oyunları
Araştırma kapsamında incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak temas ettiği belirlenen bir diğer gelişimsel alan, çocuklarda sosyal yaşam ve etkileşim becerilerinin gelişimine yönelik alandır. Grafik 5’e bakıldığında, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinin %11’inin (n:265), çocuklarda sosyal yaşam ve etkileşim becerilerinin gelişimini destekleyecek bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir.

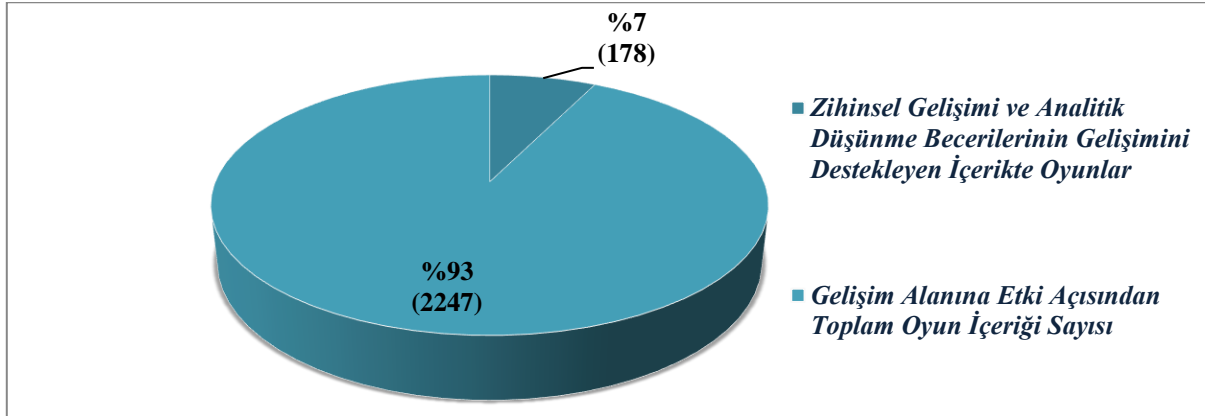
Grafik 5. Tüm gelişim alanları içerisinde sosyal yaşam ve etkileşim becerilerinin gelişimine temas eden Türk çocuk oyunları

Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında, *aç kilit, aşık oyunu, bahse tutuşmak, ayak yere bastı, bir kör iki kör, benimle dans eder misin, çocuk taşıma oyunu, detektif oyunu, evcilik oyunu, düğüm, körebe, orman, nesne bulma, samut oyunu, sesinden tanıma, kurbacık, öt horozum öt, tavşan kaç ve iğnem yitti ipliğim yitti* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak en fazla uyarlık gösterdiği dördüncü alanın, çocukların sosyal yaşam ve etkileşim becerilerinin gelişimi haklarına yönelik olduğu görülmüştür.

Araştırmada ulaşılan bu bulgu, çocukların sosyal yaşam ve bunun varlık bulduğu toplumsal alan içerisindeki etkileşim becerilerine yönelik haklarının gözetilmesi ve geliştirilmesi noktasında önemli bir bulgudur. Savur (2019), kültürel unsurları içerisinde barındıran geleneksel oyunların, çocukların birlikte karar almalarına ve ortak payda da buluşmalarına imkân veren içerikleri ile çocukların sosyalleşmelerini sağladığını ifade etmiştir. Ancak modern kent ortamındaki yaşam şartlarına çocuklar açısından bakıldığında kentsel donatılar, çocukların sosyal yönlerini ve kişisel becerilerini geliştirme noktasında yetersiz kalmaktadırlar (Yeşilkaya, 2015). Nitekim, değişen toplum yapısı ile birlikte çocukları dış mekânlardan daha çok ev veya kapalı ortamlarda, gelenekselden uzak dijital oyunlara yönelim göstermektedirler. Çocukların televizyonla, bilgisayar oyunları ve dijital oyuncaklarla geçirdikleri zamanın uzaması ile birlikte çocuklar, birbirlerinden uzaklaşmakta, yüz yüze iletişimleri-etkileşimleri azalmakta ve dolayısıyla sosyal gelişimleri olumsuz etkilenmektedir (Mustafaoğlu, Zirek, Yasacı ve Özdiçler, 2018). Bu noktada geleneksel oyunlarımızın, çocukların sosyal yaşam ve etkileşim becerilerinin gelişimi noktasındaki haklarının korunarak, bu yöndeki gelişimlerinin desteklenmesinde başvurulacak önemli araçlardan bir tanesi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, çocukların sosyal gelişim haklarına yönelik olarak içerik uyumu gösterdiği söylenebilecek oyunların, daha önce ifade edilen diğer üç gelişim alanına göre daha az orana sahip olduğu göz ardı edilmemesi gereken bir bulgudur. Bu noktada Türk çocuk oyunlarının, çocukların sosyal yaşam içerisindeki gerekli iletişim, etkileşim ve diğer benzeri becerilerinin gelişimi haklarını daha güçlü destekleme noktasında yeniden tasarlanmasının veya düzenlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Zihinsel Gelişim ve Analitik Düşünme Becerilerinin Gelişimi Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırmada incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak çok az oranda temas ettiği belirlenen önemli gelişimsel alanlardan bir tanesi, çocuklarda zihinsel gelişim ve analitik düşünme becerilerinin gelişimine yöneliktir. Grafik 6 incelendiğinde, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinin çok az bir oranda (%7;178) çocuklarda zihinsel gelişimi ve analitik düşünme becerilerinin gelişimini destekleyecek bir içerikte olduğu net bir biçimde görülmektedir.

Grafik 6. Tüm gelişim alanları içerisinde zihinsel gelişim ve analitik düşünme becerilerinin gelişimine temas eden Türk çocuk oyunları

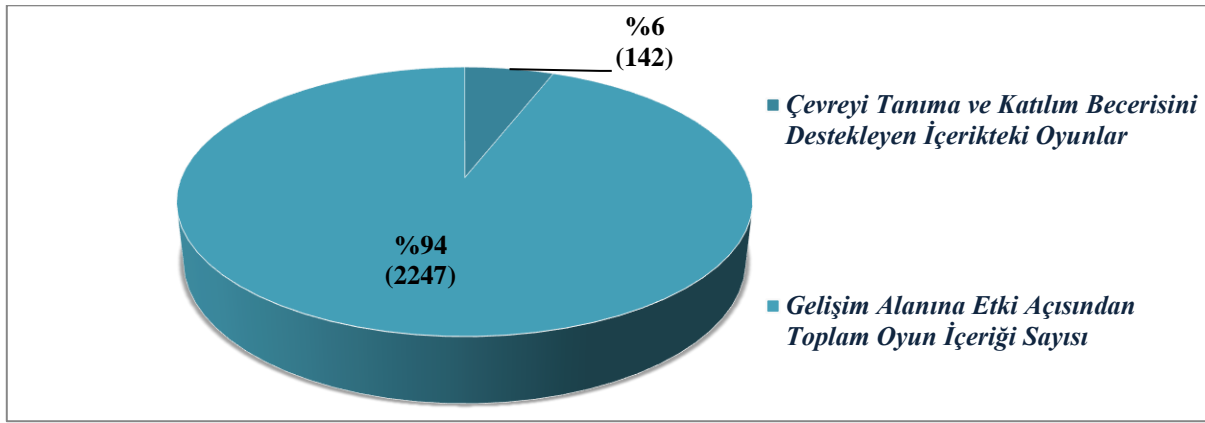
Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında, *araç kesme, ateşlim, atları idare, bilmece sorma, bom oyunu, çukurlara taş koyma, detektif oyunu, harf oyunu, gümen, isim artist, kibrit kutusu atmaca, tren oyunu, tuzak ve kapanlar, zeka oyunu ve saat kaç?* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak diğer alanlara nazaran daha az oranda örtüşme gösterdiği alanın çocuklarda zihinsel gelişim ve analitik düşünme becerilerinin gelişimi hakkına ait olduğu görülmüştür.

Bu bulgunun, çocukların zihinsel ve bilişsel gelişim haklarının ve analitik düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik hakların işletilmesi ve bu hakkın desteklenmesi açısından önemli argümanlar ortaya koyduğu düşünülmektedir. Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin 27.(f.1) ve 29.(f.1/a) maddelerinde çocukların zihinsel gelişim haklarına ve bu husustaki yeteneklerinin geliştirilmesinin vurgulandığı görülmektedir. Ancak incelenen Türk çocuk oyunlarının çok az oranda oyunun bu gelişimsel alana temas eden içerikte olduğu belirlenmiştir. Bu noktada oyunların çocuklarda, mantık yürütme, merak, yaratıcı düşünme, algılama ve anlama gibi üst düzey bilişsel becerilerini geliştirerek zihinsel ve bilişsel gelişime katkıda bulunduğu evrimsel, sosyolojik ve psikolojik kanıtlarının varlığına ilişkin tespitler (Tuğrul, 2017; Fırat, 2013) göz önüne alındığında, Türk çocuk oyunlarının bu noktada tasarlama, uyarlama ve düzenleme gibi bazı yenilikçi yaklaşımlarla yeniden ele alınmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kentsel alanlardaki çocuk oyun alanlarının çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini artırıcı materyaller ihtiva etmediğine ve çocuk psikologlarının ve doktorlarının kapalı alanlarda oyun oynamanın çocukların zihinsel gelişimi olumsuz yönde etkilediğine yönelik tespitler

(Aksoy, 2011; Şişman ve Özyavuz, 2010) göz önüne alındığında, bu gerekliliğin önem boyutu daha net görülmektedir. Hâlihazırda, Türk çocuk oyunlarına ilişkin gerekli görülen bu çalışmalarla birlikte, çocukların bu husustaki haklarını gözetici, geliştirici ve yaygınlaştırıcı bir yaklaşımın ortaya konulmuş olacağı ön görülmektedir. Bu sayede geleneksel oyunlarımız ile Türk çocuklarının zihinsel gelişimlerinin ve üst düzey düşünme becerilerinin gelişimi haklarının etkin olarak işletilmesine yönelik ciddi bir katkının sunulmuş olacağı söylenebilir.

Çevreyi Tanıma ve Katılım Becerisi Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırmada incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak çok az oranda temas ettiği belirlenen gelişimsel alanlardan ikincisi, çocuklarda çevreyi tanımaya ve katılıma yönelik becerilerinin gelişimine yönelik alandır. Grafik 7 incelendiğinde, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinin sadece %6'sının (n:142), çocuklarda çevreyi tanıma ve katılım gösterme becerilerinin gelişimini destekleyecek içerikte olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 7. Tüm gelişim alanları içerisinde çevreyi tanıma ve katılım becerisinin gelişimine temas eden Türk çocuk oyunları

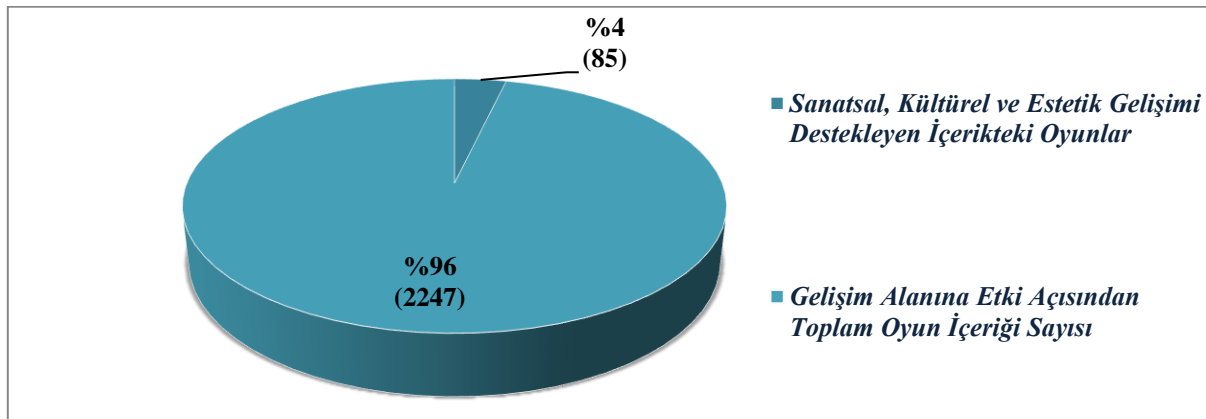
Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının başında, *akrep dövüşü, avcı ile köpeği, ben seni gördüm, dede oyunu, çelmeli, ev kapmaca, düdüğü, evcilik oyunu, Hacıvat'a bakan, harvane oynamak, kına yakmak, kolçak atma oyunu, patlangıç, ritüel (dini) oyunlar, püllepüf ve püsücük* oyunları gelmektedir. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak yine diğer alanlara nazaran daha az oranda temas edilen alanın, çocukların çevreyi tanıma ve katılım becerilerinin gelişimi hakkına ilişkin olduğu görülmüştür.

Araştırmada ulaşılan bu bulgunun, Türk çocuk oyunları ile çocukların çevreyi tanıma ve katılım haklarının etkin şekilde işletilmesi ve bu hakkın desteklenmesi açısından son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin 29.(f.1/d-e). ve 31. maddelerinde çocukların çevreye saygılarının geliştirilmesi ve katılma haklarına atıfta bulunulduğu görülmektedir. Diğer taraftan bu gelişim alanına içeriksel olarak temas ettiği düşünülen az sayıda Türk çocuk oyununun olduğu belirlenmiştir. Ancak geleneksel oyunlarımızın büyük bir bölümünün dış mekâna uygun olması göz önüne alındığında, çocukların çevreyi keşfetmeleri noktasındaki merak etme, keşfetme ve katılma haklarının geliştirilmesi noktasında içeriksel olarak son derece güncelleme ve düzenlemelere müsait bir

yapıya sahip oldukları söylenebilir. Bu husus, dış mekânlarda oynanan oyunların, çocukların bağımsızlık, çevreyi keşfetme ve özerklik geliştirmelerinde önemli araçlar olduğu tespiti (Cevher Kalburan, 2014) ile değerlendirildiğinde, Türk çocuklarının bu alandaki gelişim haklarının desteklenmesinde, kültürel oyun birikimimizden yararlanılmasının doğru bir yaklaşım olacağı söylenebilir. Benzer şekilde Ermiyagil ve Gürçınar (2015), sokaklarda oynanan oyunların, çocukların çevreyle bütünleşmeleri ve toplumla iletişime geçmesini-toplum yaşamına katılımı- sağlayan çocukluğun önemli iletişim araçlarından olduğunu belirtmiştir. Nitekim dijitalleşen dünyanın bir getirisi olarak çocukların geleneksel oyunlarımızın aksine, dijital araçlarla oyunlara yönelimleri, onların daha çevreden kopuk ve iletişim süreçlerine daha az katılım gösteren bireyler olmaları tehlikesini doğurmaktadır. Bu noktada bu sanal oyun ortamlarının geçtikçe artmakta olduğu ve bu durumun çocukları çevresine karşı duyarsızlaştırdığı gerçeğinin (Kahraman ve Bolışık, 2014) göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu itibarla, çocuklarımızın çevrelerini tanıma ve bu çevre yaşamına katılım gösterme haklarının desteklenmesi ve geliştirilmesi noktasında Türk çocuk oyunlarının işe koşulması gerektiği düşünülmektedir. Bu görüşle birlikte geleneksel oyunlarımızın, çevreyi tanıma ve çevre yaşamına aktif katılım gösterme noktasında içeriksel olarak zenginleştirilme veya güncellenme ihtiyacı duyduğunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Sanatsal, Kültürel ve Estetik Gelişim Açısından Türk Çocuk Oyunları

Araştırma çerçevesinde incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak en az oranda temas ettiği belirlenen gelişimsel alanlardan bir diğeri ise çocukların sanatsal, kültürel ve estetik açılarından gelişimine yöneliktir. Grafik 8 incelendiğinde, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinin sadece %4'ünün (n:85), çocukların sanatsal ve estetik açıdan gelişimlerini destekleyecek bir içerikte olduğu görülmektedir.

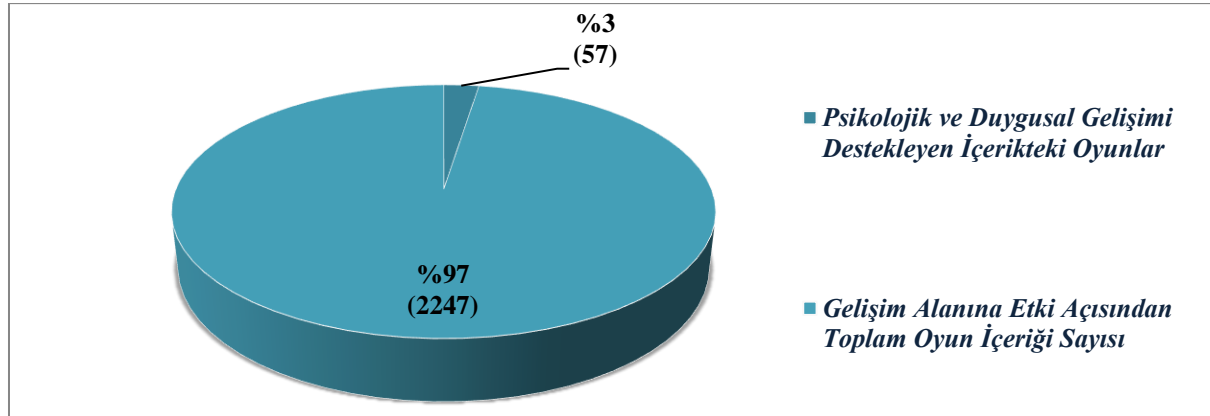
Grafik 8. Tüm gelişim alanları içerisinde sanatsal, kültürel ve estetik gelişime temas eden Türk çocuk oyunları

Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının arasında, *adamın gözü, kar üzerinde iz çıkarma, arkasını dönse, kediye kim kuyruk takacak, nokta nokta virgül hat, tel araba oyunu, kayık, kardan adam, pens, hacivata bakan ve evcilik oyunu* gibi oyunlar yer almaktadır. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının içerik olarak en az oranda temas edilen alanlardan bir

tanisinin çocukların sanatsal, kültürel ve estetik gelişim haklarına ilişkin olduğu görülmüştür. Evrensel Sözleşme'nin 31. maddesinde, çocuğun sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılım haklarının işletilerek bu alanlardaki gelişimlerinin desteklenmesine ve yine Sözleşme'nin 5. maddesinde de, çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi ile uyumlu yönlendirmelerin gerçekleştirilmesi vurgusunun yapıldığı görülmektedir. Bu noktada geleneksel oyun kültürümüzün, çocukların sanatsal, kültürel ve estetik gelişim haklarını destekleyecek oyun içerikleri açısından sınırlı bir çerçeveye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Muhacir ve Özalp (2016), oyunların ve alanlarının, çocukların sosyal ve kültürel açıdan farklı bireyler olarak gelişimlerinde büyük rol oynayan unsurlar olduğuna değinmiştir. Bu itibarla, çocukların sanatsal ve kültürel gelişim haklarını kullanma bağlamında, geleneksel Türk çocuk oyunlarımızın bu doğrultuda yeniden ele alınması ve bu sayede kültürel mirasımız olan oyunlarımızın, Evrensel Sözleşme hükümleri çerçevesindeki uyarlık durumlarının geliştirilmesinin yararlı sonuçlar doğuracağı düşünülen bir gereklilik olduğu ifade edilebilir.

Psikolojik ve Duygusal Gelişim Açısından Türk Çocuk Oyunları

Son olarak, araştırmada incelenen Türk çocuk oyunlarının içeriksel olarak en az oranda temas ettiği belirlenen alanın, çocuklarda psikolojik ve duygusal gelişime yönelik alan olduğu söylenebilir. Grafik 9'a bakıldığında, içeriksel olarak toplam 2247 gelişimsel alana temas eden Türk çocuk oyunu içeriğinden sadece %3'ünün (n:57), çocukların psikolojik ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülen bir içeriğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırma bulgusuna dayalı olarak, içerik açısından Türk çocuk oyunlarının en az oranda temas ettiği tespit edilen gelişimsel alanın, psikolojik ve duygusal gelişim alanına ilişkin olduğu söylenebilir.

Grafik 9. Tüm gelişim alanları içerisinde psikolojik ve duygusal gelişime temas eden Türk çocuk oyunları

Bu gelişimsel alanla ilişkili bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilecek Türk çocuk oyunlarının arasında, *benimle dans eder misin*, *evcilik oyun ve gıcırık* gibi oyunlar yer almaktadır. Araştırmada, incelenen Türk çocuk oyunlarının en az oranda, bu gelişimsel alan ile örtüşen içerikte olduğu görülmüştür. Ayan, Alıncak ve Tuzcuoğulları (2015), yöresel çocuk oyunlarının, diğer eğitsel oyunlar gibi belirli motor becerileri ve oyunun doğasında bulunan psikolojik ve sosyal davranışları geliştirdiğine dikkat çekmişlerdir. Fırat (2013) ise, çocukların öfke, sevgi, mutluluk

veya üzüntü gibi bütün duygularını rahatlıkla ve gözlenir şekilde oyun esnasında ortaya koyduklarını ifade etmiştir. Bu noktada her ne kadar diğer gelişimsel alanlara nazaran çok daha az oranda olsa da belirli oyunların, Türk çocuklarının gelişim hakkı bağlamında Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi'nin 27.(f.1) maddesinde ifade edilen "ruhsal gelişim" vurgusu ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür. Diğer taraftan geleneksel çocuk oyunlarımıza yönelik, başta çocuklar olmak üzere Türk kamuoyunda yürütülecek farkındalık oluşturma çalışmalarına ek olarak, geleneksel oyunlarımızın çocukların psikolojik ve duygusal gelişim haklarını etkin olarak destekleme açısından ek içerik tasarlama, geliştirme veya düzenleme çalışmalarında da bulunulabilir. Nitekim bu görüşü destekler nitelikte, Çakmak (2019), teknolojinin çocuk oyunları üzerinde gerileme ve unutulma etkisi oluşturduğu bir dönemde, çocuk oyunlarının tekrar değerlendirilmeleri ve oynanmaları sağlanarak yeni tasarımlara dönüştürülmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çocuk hakları konusu kuşkusuz, ulusal ve uluslararası hukukta gözetilmesi ve bu konudaki sorun alanlarının giderilmesinde de hem küresel hem de ulusal sahada işbirliklerini ve uyumlulukları gerekli kılan bir mevzudur. Nitekim bu konuda ortaya konan uluslararası nitelikli tüm gayretlere rağmen, birçok toplumda çocuklar ve hakları istenen düzeyde gözetilmemekte, ihmal edilmektedir. Çocuk haklarının, toplumsal kültürümüze ve ona ilişkin unsurlara küresel bir ölçek perspektifinden bakılarak, yukarıda ifade edilen "uyumluluk" gereksinimine yönelik bir gayretin ortaya konması gerekli görülmektedir. Bu noktada, çocuğa ve onunla ilişkili konular arasında belki de en önemlisi kabul edilebilecek olan çocuk hakları konusundaki toplumsal profile temel oluşturacak olan asıl unsurlardan birisinin; kültür ve dolayısıyla bu geniş kültür yelpazesi içerisinde bulunan çocuğun temel gereksinimlerinden olan geleneksel oyunlar olduğu söylenebilir. Bu itibarla, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümleri ışığında, Türk çocuk oyunlarının incelendiği bu çalışma sonucunda, geleneksel oyunlarımızın çocuk hakları alanları ile içeriksel temas noktalarına ve bu temas alanlarındaki eğilimlere yönelik tespitler ortaya konmuştur.

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarımızın, Evrensel Sözleşme hükümleri açısından çocuğun gelişim ve katılım ana hakları başta olmak üzere sekiz farklı gelişimsel alan ile örtüşen bir içerik profili sergiledikleri belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç, geleneksel oyunlarımızın yoğunlukla çocukların; fiziksel ve psikomotor becerilerinin, dil ve iletişim becerilerinin, kültür aktarımı ve toplumsal farkındalığın gelişimlerinin ve sosyal yaşama katılım ve etkileşim becerilerinin gelişimi hakkı ile ilişkilendirilebilecek içerikte oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada Türk çocuk oyunlarının, topluma yabancılaşma soyutlanma, iletişimsizlik, çocukluk obezitesi, kültürün unutulması ve aktarımının kesilmesi ve asosyallik gibi dijital çağın temel problemlerinden bazılarının yerel ölçekte dahi olsa gelecek nesiller açısından önüne geçilmesinde, önemli araçlardan bir tanesi olabilecekleri söylenebilir.

Diğer taraftan araştırma sonucunda, az sayıdaki geleneksel çocuk oyunu içeriğinin, çocukların zihinsel ve analitik düşünme becerisinin, çevreyi tanıma ve katılım becerilerinin, sanatsal, kültürel ve estetik yönlerinin ve psikolojik ve duygusal gelişimlerine ilişkin Sözleşmede vurgulanan haklar ile uyuma gösterdiği

görülmüştür. Bununla birlikte belirtilmelidir ki Türk çocuk oyunlarının, Sözleşme hükümlerinde atfedilen çocuk haklarının gelişimini desteklemeleri noktasında, içerik çerçevelerinin ele alınarak yeniden tasarlanmaları veya düzenlenmeleri, gerek Türk çocuk haklarının gelişimi açısından gerekse de dünya kültürü açısından son derece olumlu sonuçlar verdirtecek yerinde bir yaklaşım olacaktır. Geleneksel Türk çocuk oyunlarının modern yaklaşımlarla çocuklara yeniden sunulması çalışmalarının, evrensel kültüre büyük katkıları olacaktır (Özbakır, 2009).

Sonuç olarak, kültürümüzün temel unsurlarından bir tanesi olan geleneksel çocuk oyunlarımız, Çocuk Hakları Evrensel Sözleşmesi hükümlerinde yer verilen çocuk hakları ilişkisinde bazı alanlarla yoğun şekilde örtüşen bir içerik profiline sahiptir. Kültürel zenginliğimizin bir parçası, çocuklarımızın temel haklarının bir icra aracı olan geleneksel Türk çocuk oyunlarının, gerek unutulmalarının önüne geçilmesi gerek kuşaklar arasında aktarımının sürekliliğinin sağlanması gerekse ulusal düzeyde Türk çocuklarının haklarının etkin olarak toplumsal yaşam içerisinde işletilmesine ve bunların gözetilerek oyunlar aracılığıyla da geliştirilmesine yönelik olarak işe koşulmaları ciddi boyutta önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, geleneksel oyunlar eğitim ortamlarında etkin şekilde kullanılabilir. Toplumun her kesimi tarafından geleneksel oyunlarımıza yönelik hatırlatıcı, farkındalık oluşturucu ve çocuklar tarafından oynanmasına teşvik edici kamu spotu çalışmalarında bulunulabilir. Çocuk haklarının erken yaşlardan itibaren etkin olarak işletilmesi ve gelişiminde geleneksel oyunlarımızı işe koşmamız noktasında, özellikle temel eğitim düzeyinde yer alan eğitimcilerin, eğitimci adaylarının ve ebeveynlerin, bu oyunlar hakkında farkındalık kazanmalarının sağlanması büyük önem arz etmektedir. Geleneksel oyunlarımızın okul-aile-çocuk işbirliğinde çocuklara öğretilmesi, çocukların bu oyunları evde, sokakta ebeveynleri ve akranlarıyla birlikte oynamasına ortam hazırlanması bu oyunların diğer nesillere aktarılmasına önemli bir katkı sağlayacaktır (Kaya ve diğ., 2017). Ayrıca, geleneksel Türk çocuk oyunlarının odağında, çocuk hakları konusunun çocuklara öğretimine yönelik içerik tasarımları gerçekleştirilebilir; bu tasarımların denendiği/izlendiği çalışmalar ortaya konulabilir.

Kaynakça

- Abbasoğlu Ermiyagil, M. S. ve Gürçınar, C. S. (2015). Kentsel mekânın gelişiminde çocuk oyun alanlarının rolü: KKT C' de yeni kent Gönyeli örneği. *İdealkent*, 6(17), 12-45.
- Aksoy, H. (2014). Çocuk oyunlarının işlevleri: Sarıkeçili yörük çocuk oyunları. *Millî Folklor*, 26(101), 265-276.
- Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma: İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Akyüz, E. (2012). *Çocuk hukuku (Çocukların Hakları ve Korunması)*. Ankara: Pegem Akademi
- Anılan, H., Girmen, P., Öztürk, A. ve Koçkar, M. T. (2003). Geleneksel çocuk oyunlarının eğitimsel değeri. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı*. 2-10.
- Arslan Muhacir, E. S. ve Özalp, A. Y. (2016). Planlama ve tasarım süreçleri bağlamında çocuk oyun alanlarına ilişkin temel kalite kriterlerinin belirlenmesi.

- Artoin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 17(2), 220-230.
<https://doi.org/10.17474/acuofd.17110>
- Ayan, S., Fikret A. ve Tuzcuoğulları, T. (2015). Gaziantep'te oynanan bazı yöresel oyunların hentbol branşının teknik çalışmasına yönelik eğitsel oyunlar olarak değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 252-257.
- Başal, H. A. (2010). Geçmişten günümüze Türkiye'de geleneksel çocuk oyunları. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bay, N. D. (2018). Okul öncesi eğitimde bir kültür aktarımı: Millî oyunlar. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 82-104.
- Bekmezci, H. ve Özkan, H. (2015). Oyun ve oyuncağın çocuk sağlığına etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 5(2), 81-87.
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 113-135.
<https://doi.org/10.21560/spcd.21616>
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Demir, Selçuk Beşir (Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çankaya, G. ve Ergin, H. (2015). Çocukların oynadıkları oyunlara göre empati ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi "Erken Müdahale"*, 11-13 Mayıs, Ankara.
- Çakırer Özservet, Y. (2015). Çocuk dostu belediyecilik. *İller ve Belediyeler Dergisi*, 38-43.
- Çakmak, S. (2019). Çocuk folkloru bağlamında Van Yöresi çocuk oyunlarının kinestetik öğrenme modeli kapsamında değerlendirilmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(27), 637-657. <https://doi.org/10.12981/mahder.603341>
- Demirel Etlı, P. ve Yamaçlı, R. (2015). Çocuklar İçin sokakların güvenlik koşullarının irdelenmesi: Eskişehir Odunpazarı örneği. *Turkish Studies*, 10(14), 225-244.
<https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8997>
- Erdal, K. ve Erdal, G. (2015). Kaybolan kültür, kaybolan oyun: Kibrit oyunu. *Turkish Studies*, 10(4), 507-516. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7686>
- Fırat, H. (2013). Çocuk oyunları-eğitim ilişkisi: Bezirgân başı örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(13), 886-896. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.5809>
- Girmen, P. (2012). Eskişehir folklorunda çocuk oyunları ve bu oyunların yaşam becerisi kazandırmadaki rolü. *Millî Folklor*, 24(95), 263-273.
- Hart, R. A. (2016). *Çocukların katılımı*. Kılınç, Tülin Şener (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kahraman, A. ve Bolışık, B. (2014). Küreselleşmenin çocuk sağlığına etkileri. *The Journal of Pediatric Research*, 1(3), 108-12. <https://doi.org/10.4274/jpr.98608>
- Karaca, M. (2016). Çocukların kültürel gelişiminde oyun faktörü çankırı yöresinde oynanan çocuk oyunları. *Millî Folklor*, 28(109), 241-256.
- Karkınlı, R. (2017). Özbeklerde çocuk oyun-oyuncak kültürü ve çocuk oyunları üzerine bir tasnif denemesi. *Turkish Studies*, 12(22), 485-498.
<https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12309>
- Kaya, F., Karakaş, L., Paçacı, S. ve Erzeybek, M. S. (2017). Devlet ve özel okullarda öğrenim gören çocukların çocuk oyunlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 19-29.

- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study Applications in education*. San Francisco: Jossey Bass
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. United States of America: Sage Publications.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z. ve Özdinçler, A. R. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 1-21.
<https://doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0051>
- Mustafaoğlu, R. ve Zeynal Y. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 51-58.
- Oktay, E. ve Pekküçükşen, Ş. (2017). Çocuk odaklı yerel politikalar ve parka hapsedilen çocukluk. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 309-318.
- Orhan, E. (2018). *10-14 yaş arasındaki çocukların fiziksel aktivite seviyesi, dijital oyun bağımlılığı ve dikkat düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Özbakır, İ. (2009). Geleneksel Türk çocuk oyunlarında doğal oyuncaklar ve oyuncak olmuş hayvanlar. *Journal of World of Turks*, 1(1), 148-162.
- Özdemir, N. (2006). Türk çocuk oyunları (H. Nurgül BEGİÇ Kitap İncelemesi). *Türkiyat Mecmuası*, 27(2), 359-364.
- Gürbüz, D. Ö. (2016). Geleneksel çocuk oyunları ve eğitimsel işlevleri: Emirdağ örneği. *Electronic Turkish Studies*, 11(14).
<https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9931>
- Özdemir, N. (2006a). *Türk çocuk oyunları Cilt-I*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Özdemir, N. (2006b). *Türk çocuk oyunları Cilt-II*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Öz Pektaş, H. (2017). Geleneksel çocuk oyunlarının modern eğitimde kullanılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 478-490.
<https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1600>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Bütün, M. ve Demir, S. B. (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Robson, C. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Ş. Çinkır, ve N. Demirkasımoğlu, Eds.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Savur, H. (2019). "Ata yurttan ana yurda çocuk oyunlarının yolcuğu taşeli yöresi çocuk oyunları" üzerine bir değerlendirme. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-8.
- Sümbüllü, Y. Z. ve Altınışık, M. E. (2016). Geleneksel çocuk oyunlarının değerler eğitimi açısından önemi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 73-85.
- Şimşek, H. (2013). Eğitim ve oyun bağlamında 19. yüzyılda Türk çocukluk anlayışında değişimler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 215-249.
- Şişman, E. E. ve Özyavuz, M. (2010). Çocuk oyun alanlarının dağılımı ve kullanım yeterliliği: Tekirdağ örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 13-22.
- Tarakcı, E., Hüseyinsinoğlu, B. E. ve Çiçek, A. (2016). Çocuklarda fiziksel inaktivite, obezite ve koruyucu rehabilitasyon yaklaşımları. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences*, 1(2), 111-118. <https://doi.org/10.5336/healthsci.2015-43713>

- Torun, F. ve Duran, H. (2014). Çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(16), 419-448. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.653>
- Tuğrul, B. (2017). Dünya oyunun gücünde uzlaştı şimdi bu gücü çocukların yararına kullanma zamanı: Hadi Türkiye... *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 259-266. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171228>
- Uncu, G. ve Çalışır, G. (2018). Çocukluk, oyun ve kent: 80'li yılların Gümüşhane'sinde çocuk olmak. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1447-1474. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.390840>
- Ulutaş, B. (2015). *Doküman analizi*. Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları. Seggi, F.N. ve Bayyurt, Y. (ed.), Ankara: Anı Yayıncılık, 279-297.
- Yalçınkaya, Ş. (2015). Modern kentin yeni kamusal alanında çocuk, alışveriş merkezleri ve serbest zaman etkinlikleri. *İDEALKENT*, 6(17), 80-105.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Summary

Introduction

Playing is one of the fundamental rights of children of the world. In addition to this, children's games, which are the main means of playing, have great importance in terms of civilizations due to it's position in preserving cultural accumulation and social fabric, it's transferring between generations and ensuring it's continuity. It is seen that the provisions of Convention on the Rights of the Child which is considered as the main basis of the rights of the children, also emphasizes these issues seriously.

In the research, depend on the foresight that Turkish children's games can have important contact points with children's rights, it's aimed to determine the ways in which Turkish children's games which are the product of local (cultural) accumulation, are conformed to the rights of Turkish children. Within the scope of this research, children's games that are specific to Turkish culture were examined in line with the provisions of the Universal Convention on the Rights of the Child, which has universal validity and considered as the main source of reference in the protection, development and dissemination of children's rights.

Method

The research is a review of a literature designed in accordance with the qualitative research approach. Qualitative research approach is a process in which process steps related to the research process are designed, researchers frequently obtain data from their own environments, inductive data analysis is performed, and data is interpreted and interpreted by researchers; It can be expressed as a method that allows the data to be handled one by one and the results of the research to be made readable within the framework of certain codes and themes (Creswell, 2014; Merriam, 1998). The literature review can be described as the process of identifying documents containing information within the framework of the research problem within a certain systematic, positioning and analyzing the problem (Robson, 2015). In this research, 1677 Turkish children's games were examined contextually. Descriptive

analysis is a type of qualitative data analysis that includes summarizing and interpreting data according to predefined themes (Yıldırım ve Simsek, 2003). The games examined in the Convention's axis were scrutinised under eight different titles. In addition, inter-coder consistency formula developed by Miles and Huberman (1994) was used in order to increase the validity and reliability of the research data. At the end of this process, inter-coder consistency rate was found as %93.4

Results

As a result of the research, it has been determined that traditional Turkish children's games exhibit a content profile that coincides with eight different developmental areas, especially the child's development and main rights of participation in terms of Universal Contract provisions. In the study first of all, it was determined that the Turkish children's games analyzed were mostly in the content that coincided with the physical and psychomotor development right of children. Second of all, it was observed that the second highest proportion of Turkish children's games examined overlapped in content was directed towards the right of children to develop their language and communication skills. Third of all, it was found that the third area with the highest proportion of Turkish children's games examined in terms of content was related to the rights of children to cultural transfer and social development.

On the other hand, it was observed that one of the least overlapping areas of the Turkish children's games examined was related to children's artistic, cultural and aesthetic development rights. It was demonstrated that a small number of traditional children's game content, children's mental and analytical thinking skills, environment recognition and participation skills, artistic, cultural and aesthetic aspects, psychological and emotional development of the rights were found to coincide with the rights emphasized in the convention. Finally, it has been determined that the least related area to the content of the Turkish children's games examined in the research was the area found to be as psychological and emotional development in children.

Discussion and Conclusion

Based on the research results, it can be said that Turkish children's games can be one of the important tools in preventing some of the basic problems of digital age such as alienation, isolation, non-communication, childhood obesity, forgetting and interrupting the transmission of culture and asociality, even on a local scale for the sake of future generations. On the other hand, as a result of the research, it has been observed that the content of a small number of traditional children's games, children's mental and analytical thinking skills, environmental recognition and participation skills, their artistic, cultural and aesthetic aspects and their psychological and emotional development are in line with the rights emphasized in the Universal Convention.

As a result of it can be said that it is very important to raise awareness of educators who works at primary education education level, educator candidates and parents in terms of the effective operation and development of children's rights from early ages and running our traditional games in their development.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Authors' Biodata/ Yazar Bilgileri

Erdem HAREKET, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Erdem Hareket, works at Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Primary Education as an Assistant Professor.